

Examen VMBO-GL en TL

2011

tijdvak 1
dinsdag 24 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 46 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Oppositie in Kamer wil ontslag 'blunderende rechters'

De oppositiepartijen SP, PVV en Trots op Nederland eisen dat rechters die grove fouten maken sneller ontslag krijgen. Zij zeiden dat, nadat het gerechtshof in Arnhem de gewelddadige vrouwenhandelaar Saban B. een week verlof gaf en deze vervolgens vluchtte. B. kreeg verlof om zijn pasgeboren kind te bezoeken, maar keerde niet terug.

"We moeten voorkomen dat blunderende rechters blijven zitten. Als je niet functioneert, dan vlieg je eruit", zei Tweede Kamerlid Verdonk woensdag in een debat met minister van Justitie Ernst Hirsch Ballin (CDA).

De regeringspartijen CDA en PvdA wezen erop dat rechters al ontslagen kunnen worden, maar dat het parlement zich niet moet bemoeien met besluiten van individuele rechters. Volgens de partijen moet het aan de onafhankelijke rechtspraak zelf worden overgelaten of een rechter wel of niet kan aanblijven.

naar: www.elsevier.nl van 23 september 2009

Lees tekst 1.

- 1p 1 Waaronder zijn het CDA en de PvdA het volgens de tekst oneens met de SP, PVV en Trots op Nederland?
- A Er bestaat in Nederland een scheiding tussen de staatsmachten.
 - B Rechters zijn ook mensen en maken daarom wel eens fouten.
 - C Regeringspartijen zijn het nooit eens met oppositiepartijen.

tekst 2

'Politie richt zich te veel op minderheden'

De Nederlandse politie en opsporingsdiensten kijken bij de bestrijding van criminaliteit te veel naar etnische en religieuze stereotypen. Dat gebeurt vooral bij beslissingen over wie moet worden aangehouden of gefouilleerd, aldus het Open Society Justice Initiative, een internationale mensenrechtenorganisatie. Het waarschuwingssysteem dat mogelijke terroristen moet identificeren, is ook te veel gericht op 'een brede groep moslims die zich keurig aan de wet houdt'.

naar: Trouw van 27 mei 2009

Lees tekst 2.

- 1p 2 Welke term past het beste bij de kritiek van het Open Society Justice Initiative op de Nederlandse politie en opsporingsdiensten?
- A eigenrichting
 - B klassenjustitie
 - C lik-op-stukbeleid

tekst 3

Criminaliteit en banken

Het is al eeuwenlang een gegeven: daar waar zich geld bevindt, liggen criminelen op de loer. Menige bank werd in het verleden dan ook overvallen. Maar de beveiliging werd opgevoerd en de Nederlandse banken werden onneembare vestingen. De crimineel ging zich richten op de klant van de bank. Overschrijvingskaarten werden met lijmstokjes uit de brievenbus gehengeld. Na het aanpassen van bedrag en rekeningnummer stroomde het geld bij de dieven binnen. Brievenbussen met zwanenhalzen verschenen. Weer was het de crimineel moeilijker gemaakt.

“En toen kwam het elektronisch betalingsverkeer op gang”, zei Gijs Boudewijn, hoofd betalingsverkeer en criminaliteitsbeheersing bij de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). “Nu hebben we te maken met skimming. Criminelen kopiëren en misbruiken de gegevens van betaalpassen om geld op te nemen uit de geldautomaten.”

naar: Secondant van oktober 2009

- 2p 3 Criminaliteit heeft materiële en immateriële gevolgen. Materiële gevolgen van criminaliteit voor banken zijn bijvoorbeeld dat er bij inbraak of een overval geld gestolen wordt, of dat er zaken kapot gaan die gerepareerd moeten worden.
- Noem een **ander** materieel gevolg van criminaliteit voor banken dat in tekst 3 naar voren komt.
 - Waarom is dat een materieel gevolg?

tabel 1

Verkeersovertredingen regio Haaglanden

jaar	snelheid	parkeren/ stilstaan	roodlicht	overig	totaal
1995	67.076	70.083	59.906	34.232	231.297
1996	260.330	174.910	132.877	109.827	677.944
1997	135.473	72.128	52.345	48.341	308.287
1998	145.352	71.956	49.376	55.130	321.814
1999	154.101	75.483	60.756	42.381	332.721
2000	133.301	71.020	40.625	40.314	285.260
2001	245.511	73.212	43.286	43.204	405.213
2002	268.519	80.396	42.447	48.678	440.040
2003	379.676	90.521	48.865	66.472	585.534
2004	506.132	91.030	47.512	111.872	756.546
2005	380.203	83.597	39.790	126.858	630.448
2006	420.274	60.944	30.016	110.956	622.190
2007	347.482	59.101	28.640	113.057	548.280
2008	275.786	44.564	23.123	90.999	434.472
totaal	3.719.216	1.118.945	699.564	1.042.321	6.580.046

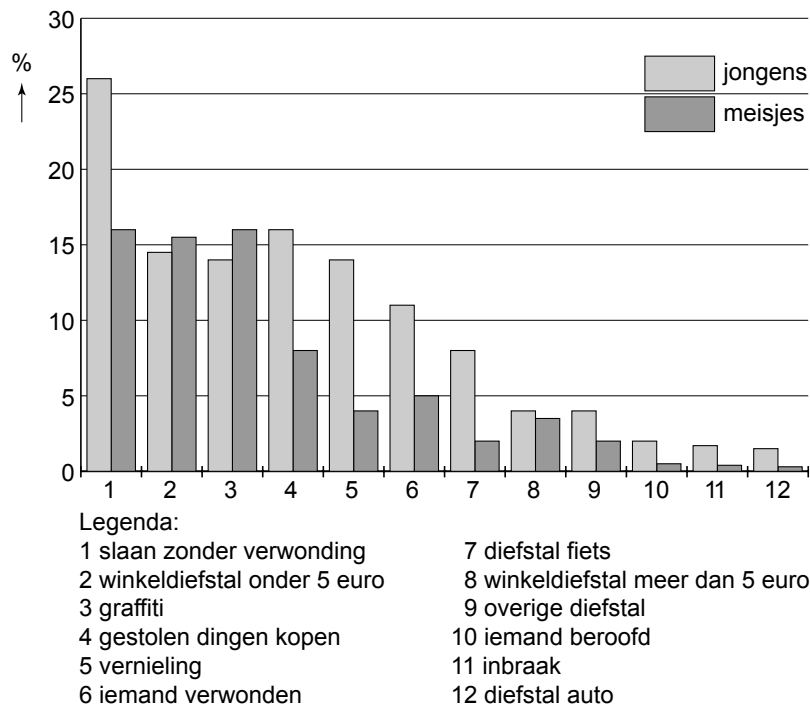
bron: *www.politie.nl*

- 1p 4 Welke conclusie kun je trekken naar aanleiding van de gegevens uit tabel 1?
- A Het aantal mensen dat gepakt is voor het rijden door rood licht, is sinds 2003 gedaald.
 - B Het aantal mensen dat zich aan de verkeersregels houdt, is sinds 2003 gedaald.
 - C In 2008 reden er 50% minder mensen door rood licht dan in 2006.

tabel 2

Crimineel gedrag onder jongeren:

percentage dat zegt een bepaalde wetsovertreding te hebben begaan in het voorgaande schooljaar.

bron: www.kennislink.nl van 18 mei 2007

- 2p **5** Tabel 2 is gemaakt op basis van een onderzoek onder 1500 leerlingen van verschillende vmbo-scholen in Zuid-Holland. In de tabel zie je dat er duidelijke verschillen zijn tussen de jongens en meisjes en dat de meisjes zich bijvoorbeeld minder schuldig maken aan geweldscriminaliteit dan de jongens.
- Leg het begrip socialisatie uit.
 - Geef nu met behulp van dit begrip een verklaring voor de verschillen in geweldscriminaliteit tussen jongens en meisjes.

tekst 4

Nijmegen verbiedt festival CityDance

NIJMEGEN - Het gratis dancefeest CityDance dat komende zaterdag op de Goffertweide zou worden gehouden is van de baan.

... van de gemeente Nijmegen heeft uit vrees voor verstoring van de openbare orde geweigerd de vergunning voor het dancefeest te verstrekken.

naar: De Gelderlander van 22 september 2009

- 1p 6 Wie of wat moet er worden ingevuld op de puntjes in tekst 4?
- A De burgemeester
 - B De gemeenteraad
 - C De officier van justitie
 - D De politie

tekst 5

Antilliaanse crimineel gaat langer door

Marokkaanse criminelen pieken op lagere leeftijd dan gemiddeld, Antilliaanse criminelen juist op hogere leeftijd.

Antilliaanse criminelen blijven tot op hogere leeftijd dan gemiddeld doorgaan met misdadig gedrag, zo blijkt uit de cijfers. Roel Jennissen, onderzoeker bij het ministerie van Justitie, zoekt de verklaring onder andere in de Antilliaanse 'cultuur' waarin het vaker voorkomt dat alleenstaande moeders de kinderen van meerdere vaders opvoeden. Antilliaanse mannen missen daardoor de invloed van een eigen gezin. Voor een huisvader met kinderen is een gevangenisstraf afschrikwekkender dan voor een alleenstaande, zo is de theorie. Veranderen van die cultuur is niet mogelijk, denkt Jennissen. Het is daarom beter om oudere Antilliaanse mannen te helpen aan andere contacten, bijvoorbeeld door een baan.

naar: www.binnenlandsbestuur.nl van 28 december 2009

- 1p 7 Er zijn verschillende algemene maatschappelijke verklaringen voor crimineel gedrag.
- Welke maatschappelijke verklaring voor crimineel gedrag past het beste bij de verklaring die in tekst 5 gegeven wordt voor het langer dan gemiddeld doorgaan met criminaliteit door Antilliaanse mannen?
- A Als mensen eenmaal het etiket 'crimineel' hebben, gaan ze zich hiernaar gedragen.
 - B De samenleving wordt steeds anoniemer.
 - C Door slechte levensomstandigheden gaan mensen zich sneller crimineel gedragen.
 - D Gebrek aan maatschappelijke bindingen bevordert crimineel gedrag.

tekst 6

'Camera in woning schendt privacy insluiper'

EMMEN - De politie Drenthe heeft videobeelden van een insluiper op internet gezet. Daarmee wordt de privacy van de insluiper geschonden, meent de Bond van Wetsovertreders. De bond diende vrijdag een klacht over het voorval in bij de Nationale Ombudsman.

De beelden laten zien hoe de verdachte de woonkamer doorzoekt van een 88-jarige vrouw uit Emmen. De camera's zijn opgehangen door de familie van de vrouw, omdat het niet de eerste keer was dat de man binnensloep. De familie droeg de beelden over aan de politie.

Volgens de bond mogen verdachten in winkels worden gefilmd. "Maar in woonhuizen gaat dat te ver", aldus een woordvoerder. "De stap naar de Ombudsman is een soort proefproces om erachter te komen hoe ver mensen kunnen gaan."

Voor het openbaar maken van een dergelijke video is toestemming nodig van de officier van justitie. Dat is in dit geval ook gebeurd.

naar: www.metronieuws.nl van 24 oktober 2009

- 1p **8** Tekst 6 laat zien dat twee centrale uitgangspunten van de rechtsstaat met elkaar kunnen botsen. Eén van deze twee centrale uitgangspunten van de rechtsstaat is rechtsbescherming: de overheid moet de rechten van de burgers beschermen.
→ Wat is het andere uitgangspunt van de rechtsstaat waarmee het uitgangspunt van rechtsbescherming in conflict kan zijn?
- 1p **9** Vindt de Bond van Wetsovertreders dat het uitgangspunt van rechtsbescherming in dit geval voldoende is nageleefd?
Geef een verklaring voor je antwoord.

tekst 7

Uitspraak in zaken overtredingen Culemborg

ARNHEM - ... heeft gisteren uitspraak gedaan in de zaken van vijf personen die verdacht werden van overtredingen in de wijk Terweijde in Culemborg in januari 2010. Op dat moment was in deze wijk een noodverordening van kracht.

Een 17-jarige jongen is veroordeeld tot een geldboete van € 200 voor het overtreden van de noodverordening, omdat hij niet direct wegging toen de politie hem daartoe een aanwijzing gaf en omdat hij zijn identiteitsbewijs niet overhandigde.

Een 23-jarige man is veroordeeld tot een geldboete van € 150,- voor het in strijd met de noodverordening in de auto bij zich hebben van een schroevendraaier, stanleymessen en een wandelstok. Verdachte is vrijgesproken van het bij zich hebben van een honkbalknuppel.

naar: www.rechtspraak.nl van 14 april 2010

- 1p **10** Welke rechterlijke instantie of rechter moet op de puntjes in tekst 7 worden ingevuld?
- A Het gerechtshof
 - B De Hoge Raad
 - C De kantonrechter
 - D De kinderrechter
- 2p **11** De volgende overheidsorganen zijn betrokken bij het voorkómen en bestrijden van criminaliteit:
- 1 het parlement
 - 2 de regering
 - 3 het Openbaar Ministerie
 - 4 de politie
 - 5 de rechterlijke macht
- Geef voor elk van deze organen aan met welke taak zij zich bezig houden wat betreft het voorkómen en bestrijden van criminaliteit.
- Je kunt kiezen uit de volgende taken:
- A belast met opsporing van strafbaar gedrag
 - B belast met rechtspraak
 - C belast met het wettelijk vaststellen wat strafbaar is

Doe het zo: neem onderstaande nummers over en vul het antwoord aan met A, B of C.

- 1 ...
- 2 ...
- 3 ...
- 4 ...
- 5 ...

tekst 8

Witteboordencriminaliteit

Boeiend, dat stuk op de voorpagina waarin een voormalig fraude-officier erkende dat tot halverwege de jaren negentig plegers van witteboordencriminaliteit (bijna) nooit hard werden aangepakt. "Mooi citaat van deze fraude-officier: "Het was bijna onmogelijk om ons soort mensen achter de tralies te krijgen."

naar: een ingezonden brief in Noordhollands Dagblad van 6 april 2009

- 1p 12 In tekst 8 wordt gesproken van 'ons soort mensen'. Welke groep mensen wordt hier bedoeld?
- A allochtone Nederlanders
 - B mensen met een lage maatschappelijke positie.
 - C personen uit de middenmilieus en hogere milieus
 - D rechters en advocaten

tekst 9

Geen dubbele straf voor geweld tegen politie

AMSTERDAM - Een Amsterdamse fietsenmaker heeft beledigende uitspraken gedaan tegen twee agenten die hem in oktober 2007 wilden aanhouden. Hij zou hen hebben gestompt en een kopstoot hebben gegeven. In februari dit jaar probeerde hij opnieuw een agent een kopstoot te geven. Dat was toen hij werd aangehouden voor het molesteren van een ontevreden klant.

De officier van justitie eist een dubbele straf tegen de fietsenmaker, omdat hij zich ook tegen agenten heeft gekeerd. Ze eist een taakstraf van 80 uur. De fietsenmaker ontkent. Zijn advocaat zegt dat hij geen bedreigingen tegen de agenten heeft geuit.

De politierechter vindt een dubbele straf niet gepast. "Omgaan met soms angstaanjagend gedrag hoort bij de functie van politieagent." Ze noemt het bedreigen van politieagenten wel ernstig, omdat het hun gezag aantast. De fietsenmaker krijgt een taakstraf van zestig uur. Ook moet hij nog duizend euro boete betalen voor een eerder delict.

naar: www.nrc.nl van 27 mei 2009

- 1p 13 Straffen worden altijd opgelegd met een doel. Op welk doel van straffen ligt de nadruk bij de taakstraf van zestig uur die de rechter in tekst 9 heeft opgelegd?
- A afschrikking
 - B genoegdoening aan het slachtoffer
 - C resocialisatie
 - D voorkomen van eigenrichting

- 1p 14 Er zijn verschillende verklaringen voor crimineel gedrag. Met welk van de onderstaande verklaringen kan het uiten van bedreigingen en geweld tegen politie zoals in tekst 9 het beste worden verklaard?
- A anonieme samenleving
 - B geringe pakkans
 - C slechte levensomstandigheden
 - D veranderend besef van normen en waarden

tekst 10

Rechter veroordeelt relschoppers strandfeest

ROTTERDAM - De rechtbank in Rotterdam heeft dinsdag celstraffen tot tien maanden opgelegd tegen relschoppers die het strandfeest in Hoek van Holland eind augustus ernstig verstoorden. De relschoppers krijgen geen locatieverbod opgelegd, zoals het Openbaar Ministerie (OM) twee weken geleden had geëist. De 24-jarige S. moet tien maanden de cel in, waarvan vier voorwaardelijk. Daarnaast kreeg S. twee jaar proeftijd opgelegd. De 22-jarige P. kreeg zes maanden celstraf opgelegd, waarvan twee maanden voorwaardelijk. Daarmee is P. dinsdag al op vrije voeten. Hij moet op last van de rechter een agressieregulatietraining volgen.

naar: TC Tubantia van 2 februari 2010

Lees tekst 10.

- 1p 15 De rechtbank in Rotterdam heeft straffen opgelegd aan relschoppers die een strandfeest in Hoek van Holland ernstig hebben verstoord. Hieronder volgt een aantal uitspraken over de straffen die deze jongeren hebben gekregen:
- 1 Als een van de jongeren het niet eens is met het vonnis van de rechter, kan hij in hoger beroep gaan bij de Hoge Raad.
 - 2 De 22-jarige Joost P. is op vrije voeten gesteld, omdat hij na vier maanden zijn straf heeft uitgezeten.
 - 3 De 24-jarige Daniël S. is veroordeeld tot 10 maanden cel, maar wanneer hij zich goed gedraagt, kan hij na 6 maanden vrij komen.
 - 4 Het opleggen van een locatieverbod is een maatregel.
- Welk van de bovenstaande uitspraken is juist?
Kies **één** nummer uit bovenstaand rijtje.

tekst 11

Klink verheugd over rook-arrest

DEN HAAG - Minister Ab Klink van Volksgezondheid is 'verheugd' over het arrest van de Hoge Raad dat het rookverbod in de horeca, dat op 1 juli 2008 is ingevoerd, op dit moment weer gaat gelden voor kleine zaken zonder personeel. De Hoge Raad oordeelde dinsdag dat er, in tegenstelling tot de vonnissen van de gerechtshoven in Leeuwarden en Den Bosch, wel degelijk ruimte in de wet is voor een rookverbod voor kleine cafés.

Minister Klink gaat ervan uit dat de horeca haar verantwoordelijkheid neemt en de uitspraak van de hoogste rechter over het rookverbod naleeft, aldus een woordvoerder.

De Hoge Raad wil dat het roken in de eenmanszaken De Kachel in Groningen en café Victoria in Breda, opnieuw wordt bekeken. Nu door het gerechtshof in Arnhem.

naar: www.ad.nl van 23 februari 2010

- 1p **16** Is er in tekst 11 sprake van jurisprudentie?
- A** Ja, want de Hoge Raad heeft in deze zaak een wet geïnterpreteerd en toegepast.
 - B** Ja, want de Hoge Raad heeft met deze uitspraak de wettekst aangepast.
 - C** Nee, want de Hoge Raad is niet de laatste rechterlijke instantie die zich hierover uitspreekt.
 - D** Nee, want deze uitspraak van de Hoge Raad heeft niet het karakter van wetgeving.
- 1p **17** Sommige kranten berichten vaak en veel over criminaliteit. Welk belang hebben deze kranten bij het plaatsen van berichten over criminaliteit?
- A** Berichtgeving over criminaliteit is goed voor de oplagecijfers.
 - B** Door veel te berichten over criminaliteit is de kans groter dat criminelen gepakt worden.
 - C** Zij willen door hier veel aandacht aan te besteden criminaliteit op de politieke agenda zetten.
 - D** Zij willen het publiek zo objectief voorlichten over criminaliteit.

tekst 12

REQUISITOIR

In de strafzaak tegen:
Verdachte A. van V.
Geboortedatum 20 februari 1970
Parketnummer 06/580197/08

Mr. J.M. Fröberg
... (1) ...

naar: de website van een instantie van 20 april 2010

- 1p **18** Tekst 12 is het voorblad van een requisitoir.
Welke functie moet er op de puntjes bij (1) worden ingevuld?
- A** Advocaat
 - B** Officier van Justitie
 - C** Rechter
 - D** Reclasseringsambtenaar

afbeelding 1

'De problemen die ik probeer op te lossen, komen 's avonds bij de borrelpraat terug. Dat maakt mijn werk heel tastbaar.'

Guus Lamers (26 jaar)
econoom bij het ministerie
van Economische Zaken

bron: www.werkenbijhetrijk.nl

Bekijk afbeelding 1 met tekst en bronvermelding.

1p 19 Wat voor een persoon is Guus Lamers en wat doet hij?

Guus Lamers is

- A ambtenaar en betrokken bij het uitvoeren van besluiten van de provincie.
- B ambtenaar en betrokken bij het voorbereiden van besluiten van de regering.
- C kamerlid van een oppositiepartij en hij probeert het economisch beleid te beïnvloeden.
- D kamerlid van een regeringspartij en hij steunt de minister van Economische Zaken.

tekst 13

Albanese verkiezingen zonder incidenten

TIRANA - De parlamentsverkiezingen in Albanië zijn zondag zonder noemenswaardige incidenten verlopen. De verkiezingsstrijd ging met veel geweld gepaard, maar zondag was daar weinig meer van te merken. De meer dan vijfhonderd buitenlandse waarnemers hebben geen grote onregelmatigheden geconstateerd.

naar: *Metro van 29 juni 2009*

Lees tekst 13.

- 1p 20 In Albanië zijn verkiezingen voor het parlement gehouden. Buitenlandse waarnemers hebben gekeken of de verkiezingen volgens democratische regels verlopen zijn.
- Waarop hebben de waarnemers onder andere gelet?
Ze hebben erop gelet of
- A** de ambtenaren op een juiste manier de namen van de kiezers hebben opgeschreven.
 - B** de burgers in het stemhokje zonder toezicht hebben kunnen stemmen op de partij van hun keuze.
 - C** de mensen die gaan stemmen op de hoogte zijn van de standpunten van de politieke partijen.
 - D** de politieke partijen geen propaganda hebben gemaakt voor hun standpunten.

tekst 14

Hieronder staan twee berichtjes van de website van RTL Nieuws:

82% van colleges B en W declareert onterecht

Ruim vier op de vijf colleges van Burgemeester en Wethouders overtreedt de declaratieregels. Soms worden duizenden euro's onterecht in rekening gebracht. Dat blijkt uit onderzoek van RTL Nieuws in 300 gemeenten.

Overzicht declaraties Nederlandse gemeenten

RTL Nieuws maakte onlangs bekend dat veel burgemeesters en wethouders de declaratieregels aan hun laars lappen. Tevens publiceerden we toen de meest opmerkelijke declaraties. Op veler verzoek hebben we nu de declaratiegegevens van meer gemeenten online gezet.

naar: www.rtlnieuws.nl van december 2009

- 1p 21 In een democratie hebben de massamedia verschillende functies. Welke functie vervult RTL Nieuws vooral als je kijkt naar tekst 14?
- A aandragen van onderwerpen voor de politieke agenda
 - B burgers informeren over het overheidsbeleid
 - C burgers kennis laten maken met verschillende meningen
 - D optreden als waakhond van de democratie

tekst 15

Wit-Russische leider 'fraudeerde voor oppositie'

De Wit-Russische leider Loekasjenko heeft toegegeven dat hij bij de laatste presidentsverkiezingen uitgebreid heeft gefraudeerd. Niet voor zichzelf, maar voor de oppositie. Die opmerkelijke onthulling deed hij tegenover de Russische krant Izvestia.

Loekasjenko had bij de presidentsverkiezingen van 2006 volgens de officiële uitslag bijna 83 procent van de stemmen gekregen. In werkelijkheid was dat 93 procent, beweert de autoritaire leider nu. "Ik gaf de opdracht om het rond de 80 procent te laten zijn. Want als het boven de 90 komt, accepteren mensen het niet."

Na de overwinning van Loekasjenko, die Wit-Rusland al vijftien jaar in een ijzeren greep houdt, kwam de oppositie in opstand. Loekasjenko, die een herhaling van de Oranjerevolutie in buurland Oekraïne vreesde, liet de oppositieleiders opsluiten.

naar: Trouw van 28 augustus 2009

- 1p 22 Uit tekst 15 blijkt dat Wit-Rusland kenmerken van een dictatuur heeft.
→ Welke kenmerken van een dictatuur kun je in tekst 15 herkennen?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 De oppositie heeft het recht om te protesteren.
 - 2 De Wit-Russische leider heeft de absolute macht.
 - 3 De Wit-Russische leider heeft de meeste stemmen gekregen.
 - 4 Er zijn geen eerlijke verkiezingen geweest.

tekst 16

Gekozen burgemeester

Versterk de positie van de burgemeester door hem meer macht te geven en hem door de bevolking te laten kiezen, betogen Linze Schaap en anderen.

De burgemeester wordt vaak gezien als de baas van de gemeente, maar dat is hij niet. Dat leidt tot teleurstellingen.

naar: de Volkskrant van 28 oktober 2009

Lees tekst 16.

- 1p 23 Linze Schaap en anderen stellen voor de burgemeester te laten kiezen door de burgers. Voorstanders van een gekozen burgemeester noemen verschillende voordelen.

→ Welke voordelen zitten er volgens veel voorstanders aan een gekozen burgemeester?

Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.

- 1 meer interesse van de burgers in de politiek
- 2 meer invloed van de burgers op de politieke besluitvorming
- 3 meer macht van de gemeente tegenover de landelijke politiek
- 4 minder macht van de koningin op de politiek in de gemeente

tekst 17

Wetsvoorstel 'Kilometerprijs' naar Tweede Kamer

Ruim 10 jaar nadat in Nederland voor het eerst over 'rekeningrijden' is gesproken, presenteerde minister Eurlings van Verkeer & Waterstaat vrijdag 13 november het wetsvoorstel 'Kilometerprijs' aan de Tweede Kamer.

- Deze wet raakt grote delen van de samenleving en is van invloed op
- 5 automobilisten, vrachtvervoer, bedrijven, de doorstroming van het verkeer en het milieu.

De kilometerprijs, en daardoor ook de ANWB, zullen veel in de belangstelling staan van media en leden.

- De ANWB komt op voor de automobilisten en zal uitzoeken hoe de wet de leden
- 10 raakt en de leden daar zo goed mogelijk over informeren.

Wilt u weten wat de gevolgen van de invoering van de kilometerprijs voor u zijn? Kijk dan op de website van de 'KilometerprijsCheck'.

naar: www.anwb.nl van 9 november 2009

- 2p 24 Er zijn verschillende soorten organisaties:

- 1 een actiegroep
- 2 een belangenorganisatie
- 3 een bestuursorgaan
- 4 een politieke partij

→ Wat voor een soort organisatie is de ANWB en uit welke regels van tekst 17 blijkt dit?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De ANWB is een

Dit blijkt uit de regels

tekst 18

Brussel wil geld voor boeren aan klimaat gaan besteden

... stelt dit jaar een radicale verandering van de begroting voor. Veel huidige uitgaven voor landbouw moeten vanaf 2013 gaan naar innovatie, klimaat en energie.

Dit plan wordt de inzet voor zo'n twee jaar zware onderhandelingen tussen de regeringen van de 27 EU-landen. Frankrijk zal het plan naar verwachting fanatiek bestrijden. De Franse boeren zijn nu de grootste ontvangers van landbouwsubsidies, gevolgd door de Ierse en Poolse boeren.

naar: Algemeen Dagblad van 27 oktober 2009

Lees tekst 18.

- 1p 25 Wie stelt de verandering van de begroting voor?
- A de Europese Commissie
 - B de Europese minister van Financiën
 - C de Europese Raad
 - D het Europees Hof

afbeelding 2

bron: www.tomjanssen.net van 3 juni 2009

- 2p 26 Afbeelding 2 laat zien dat er kritiek is op Europa.
→ Wat waren de oorspronkelijke doelen van de Europese Unie en haar voorlopers, waaronder de Europese Gemeenschap?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 bestrijden van terrorisme
 - 2 invoeren van eenzelfde munt
 - 3 verbeteren van de mensenrechten
 - 4 verbeteren van de veiligheid
 - 5 verbeteren van het asielbeleid
 - 6 verbeteren van het milieu
 - 7 verhogen van de welvaart

tabel 3

Uitslag Tweede Kamerverkiezingen 2010

partij	zetels
CDA	21
PvdA	30
SP	15
VVD	31
PVV (Partij voor de Vrijheid)	24
GroenLinks	10
ChristenUnie	5
D66	10
PvdD (Partij voor de Dieren)	2
SGP	2

bron: nos.nl van 29 juni 2010

- 3p **27** De politieke partijen zijn te verdelen in links - midden - rechts. Tabel 3 is de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen die gehouden zijn op 9 juni 2010. Uitspraak naar aanleiding van tabel 3: "De drie meest linkse partijen hebben gezamenlijk meer zetels dan de drie meest rechtse partijen."
→ Onderzoek of deze uitspraak juist is of onjuist.

Doe het zo: neem de onderstaande nummers over en vul het antwoord aan.

- 1 Als de drie meest linkse partijen worden beschouwd:
 - 2 Samen hebben deze linkse partijen ... zetels.
 - 3 Als de drie meest rechtse partijen worden beschouwd:
 - 4 Samen hebben deze rechtse partijen ... zetels.
 - 5 De uitspraak is ... (*juist of onjuist invullen*)
- 1p **28** Drie dagen na de verkiezingen van 9 juni 2010 is de heer Uri Rosenthal aangesteld als informateur. Wie benoemt na de Tweede Kamerverkiezingen de informateur van het nieuw te vormen kabinet?
- A** de koningin
 - B** de lijsttrekker van de grootste partij na de verkiezingen
 - C** de lijsttrekker van de partij die met de meeste zetels is gegroeid
 - D** de minister-president van het vorige kabinet

tekst 19

Rosenthal: VVD, PVV en CDA niet mogelijk

Een kabinet van VVD, PVV en CDA is 'niet mogelijk'. Dat zei informateur Uri Rosenthal donderdag.

In de opdracht die Rosenthal kreeg, was hem gevraagd de mogelijkheden te onderzoeken voor een kabinet dat kon rekenen op een goede samenwerking met het parlement. Als eerste zou hij moeten kijken naar de mogelijkheden van een kabinet met daarin de winnaar van de verkiezingen (VVD) en de partij met de grootste winst (PVV). Na een aantal individuele gesprekken met de leiders van VVD, PVV en CDA heeft Rosenthal moeten vaststellen dat een combinatie van de drie partijen niet mogelijk is.

Het CDA wilde dat VVD en PVV eerst zouden onderhandelen, de PVV wilde alleen met drie partijen tegelijk onderhandelen.

Informateur Uri Rosenthal zet vrijdag de formatie voort door met vijf fractievoorzitters te spreken. Hij praat dan met Job Cohen (PvdA), Maxime Verhagen (CDA), Alexander Pechtold (D66), Femke Halsema (GroenLinks) en Mark Rutte (VVD). Dat heeft de informateur donderdag bekendgemaakt.

naar: www.nd.nl van 17 juni 2010

Lees tekst 19 en zie tabel 3.

- 1p **29** De informateur moest als eerste onderzoeken of er een kabinet mogelijk is waarin de VVD en de PVV zitting hebben (zie regels 5-7).
Waarom heeft de informateur niet onderzocht of de VVD en PVV samen een kabinet konden vormen, maar waarom heeft hij de mogelijkheid van een kabinet van VVD, PVV én CDA onderzocht?
- A** omdat een kabinet bij voorkeur moet steunen op een meerderheid in de Tweede Kamer
 - B** omdat een kabinet uit drie partijen moet bestaan
 - C** omdat in een kabinet bij voorkeur meerdere politieke stromingen vertegenwoordigd moeten zijn
 - D** omdat in een kabinet progressieve en conservatieve partijen moeten zitten
- 1p **30** Het parlement heeft twee taken: de medewetgevende taak en de controlerende taak. Om deze taken goed te kunnen uitvoeren heeft het parlement de beschikking over verschillende rechten.
Met behulp van welke twee rechten kan het parlement haar controlerende taak uitoefenen?
- A** het recht van amendement en het recht van initiatief
 - B** het recht van amendement en het recht van interpellatie
 - C** het recht van enquête en het recht van initiatief
 - D** het recht van interpellatie en het recht van enquête

afbeelding 3

bron: www.tomjanssen.net van 26 oktober 2009

- 1p 31 Op afbeelding 3 zie je twee personen van de regeringspartijen CDA en PvdA tegenover elkaar staan. De tekening is gemaakt in de tijd dat het kabinet-Balkenende IV (CDA, PvdA, ChristenUnie) met plannen kwam om de gevolgen van de economische crisis in 2009 en 2010 op te vangen. Waar zijn de regeringspartijen CDA en PvdA mee bezig?
- A het indienen van wetsvoorstellen
 - B het sluiten van compromissen
 - C het stellen van prioriteiten
 - D het uitvoeren van beleid

Analyse maatschappelijk vraagstuk: Overlast door coffeeshops

Inleiding

In 2009 hebben de gemeenten Roosendaal en Bergen op Zoom officieel besloten om te stoppen met het gedoogbeleid. Vanaf 16 september 2009 mogen nergens meer softdrugs verkocht worden, ook niet in de coffeeshops. De coffeeshops kunnen vanaf die datum dus alleen nog koffie, thee, frisdrank en andere versnaperingen verkopen, of moeten hun deuren sluiten.

De reden om te stoppen met het gedoogbeleid is de overlast van drugstoeristen en drugscriminaliteit in deze gemeenten. Het gaat, zo zeggen de gemeenten, onder andere om het intimideren van omwonenden, straatcriminaliteit, witwassen van geld, bedreiging en afpersing.

Het besluit om te stoppen met het gedoogbeleid werd natuurlijk niet van de een op de andere dag genomen. In tekst 1 van het tekstboekje kun je lezen dat Omroep Brabant al in 2007 over de overlast van coffeeshops en drugstoeristen heeft bericht. De tekst is een gedeelte van het nieuwsoverzicht van de berichten die bij Omroep Brabant over de overlast van coffeeshops en drugstoeristen zijn verschenen.

Bij de beantwoording van de vragen 32 tot en met 46 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 5 en afbeelding 1 in het tekstboekje.

Lees van tekst 1 paragraaf 22 augustus 2007 (regels 1-5).

- 1p **32** In deze paragraaf staat dat de politie een zero-tolerancebeleid zal voeren tegen bijvoorbeeld urineren op straat en het samenscholen van drugstoeristen. Een zero-tolerancebeleid houdt in dat zelfs het kleinste delict niet geaccepteerd wordt, maar bestraft wordt.
- Leg uit dat dit beleid ook een preventieve werking kan hebben.

Lees tekst 1 verder tot en met paragraaf 16 september 2008 (regels 6-36).

- 2p **33** In paragraaf 16 september 2008 wordt het burgerinitiatief genoemd. Het burgerinitiatief is een manier voor burgers om de politieke besluitvorming te beïnvloeden.
- Noem **twee andere** mogelijkheden die burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politieke besluitvorming.

Zie tekst 1 paragraaf 16 september 2008 (regels 25-36).

- 1p 34 In de tekstregels wordt gesproken over de gemeenteraad en gemeenteraadsleden. Het bestuur van de gemeente zou je kunnen vergelijken met het bestuur van de provincie.
Met welk provinciaal orgaan komt de gemeenteraad dan overeen?
- A het College van Gedeputeerde Staten
 - B de Provinciale Staten
 - C de Provincieraad
 - D het College van B&W

Lees tekst 1 uit en maak gebruik van heel tekst 1.

- 4p 35 Overlast die in verband staat met drugs en coffeeshops is een maatschappelijk probleem. Een maatschappelijk probleem heeft vier kenmerken. Eén kenmerk is dat het moet gaan om een situatie die veel mensen onwenselijk vinden. Een ander kenmerk is dat het probleem door middel van gezamenlijke actie of door de politiek kan worden opgelost.
In tekst 1 kun je behalve deze twee kenmerken ook de twee *andere* kenmerken van een maatschappelijk probleem herkennen.
→ Welke **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk probleem kun je herkennen in tekst 1?
Verklaar je antwoord met behulp van de tekst.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ...
Dit kenmerk komt naar voren in tekst 1, omdat ...
Kenmerk 2: ...
Dit kenmerk komt naar voren in tekst 1, omdat ...

Zie tekst 1.

- 2p 36 Niet iedereen in Roosendaal en Bergen op Zoom vond het besluit om het gedoogbeleid af te schaffen en de coffeeshops (vanaf 16 september 2009) te verbieden softdrugs te verkopen een goed besluit. Er waren voor- en tegenstanders.
→ Noem uit tekst 1 een groep mensen / groepering die het verbieden van de verkoop van drugs door coffeeshops een goed besluit zal vinden, en noem uit tekst 1 een groep mensen/groepering die het verbieden van de verkoop van drugs door coffeeshops geen goed besluit zal vinden.
Geef van beide ook aan wat hun belang daarbij is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Verbieden is **wel** goed volgens ...
Het belang daarbij is ...
Verbieden is **niet** goed volgens ...
Het belang daarbij is ...

Lees tekst 2.

- 4p 37 Kranten kunnen niet alle nieuwsberichten plaatsen of uitzenden. Daarvoor is te weinig ruimte. Bij de keuze om een bericht wel of niet te plaatsen, gebruiken kranten een aantal criteria. Een bericht moet bijvoorbeeld uitzonderlijk zijn.
→ Noem **twee andere** selectiecriteria die een rol hebben gespeeld bij het plaatsen van tekst 2 in het Noordhollands Dagblad.
Geef per selectie criterium een reden waarom de redactie van de krant van dat criterium is uitgegaan.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Selectie criterium 1: ... , want ...

Selectie criterium 2: ... , want ...

Lees tekst 3.

- 1p 38 Welke Europese instelling moet op de puntjes in tekst 3 worden ingevuld?
A de Europese Commissie
B de Raad van de Europese Unie
C het Europees Hof van Justitie
D het Europees parlement

Zie tekst 3.

- 1p 39 De rechter oordeelde dat het weigeren van buitenlandse bezoekers niet mag.
→ Welk kenmerk van de parlementaire democratie en rechtsstaat wordt geschonden als coffeeshops buitenlandse drugstoeristen de toegang weigeren?

Lees tekst 4.

- 1p 40 Tekst 4 is verschenen op een weblog met de naam van een politieke stroming. Dit weblog wil de ideeën van deze stroming verkondigen. Op welke weblog zal dit artikel gestaan hebben?
A op ecologie.web-log.nl
B op liberalisme.web-log.nl
C op sociaal-democratie.web-log.nl
- 1p 41 De media hebben verschillende functies voor mensen. Wat is de belangrijkste functie van tekst 4?
A de amuserende functie
B de informatieve functie
C de opiniërende functie
D de socialiserende functie

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 1p **42** In tekst 4 staat in de laatste alinea dat de meerderheid van de Tweede Kamer af wil van de bestaande situatie, maar dat de regeringspartijen hebben afgesproken om tijdens deze kabinetsperiode niets te veranderen aan het drugsbeleid. Je zou kunnen zeggen dat hier een knelpunt in het functioneren van de politieke besluitvorming naar voren komt.
Welk knelpunt is dit?
Het knelpunt
A dat de besluitvorming te ingewikkeld wordt doordat er zoveel regels zijn.
B dat de regeringspartijen gebonden zijn aan een regeerakkoord.
C dat een meerderheid in het parlement iets anders wil dan de Nederlandse bevolking.
D dat er niet genoeg financiële mogelijkheden zijn om het beleid uit te voeren.
- Zie tekst 2 tot en met tekst 4.*
- 1p **43** Teksten kunnen in meer of mindere mate subjectief of objectief zijn.
→ Welke tekst is het meest subjectief?
Geef een verklaring voor je antwoord.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Tekst ... is het meest subjectief, omdat ...
- Lees tekst 5.*
- 1p **44** Een maatschappelijk probleem kun je vanuit verschillende invalshoeken belichten. In tekst 5 kun je onder andere de sociaal-economische en de politiek-juridische invalshoek herkennen.
→ Welke **andere** invalshoek komt in tekst 5 veelvuldig naar voren?
- 1p **45** Schrijf een zin op uit tekst 5 waarin de politiek-juridische invalshoek naar voren komt.
- 2p **46** Stel je voor dat je in een gemeente woont waar binnenkort een besluit zal worden genomen over het wel of niet doorgaan met het gedoogbeleid. Als de gemeente besluit te stoppen met het gedoogbeleid betekent dit dus dat ook de coffeeshops geen softdrugs meer mogen verkopen.
→ Wat vind jij: moet jouw gemeente stoppen met het gedoogbeleid of niet?
Geef twee argumenten voor je mening en onderbouw allebei je argumenten met een citaat of gegeven uit tekst 4 en/of 5, of afbeelding 1.
Doe het zo: neem onderstaande regels over en vul het antwoord aan.
Ik ben ... (*voor of tegen invullen*) het stoppen met het gedoogbeleid, want
Argument 1: ...
Zie regel(s) ... uit tekst ... / zie het gegeven ... in afbeelding 1
Argument 2: ...
Zie regel(s) ... uit tekst ... / zie het gegeven ... in afbeelding 1
- Let op: je krijgt alleen een punt voor een argument als je daarbij verwijst naar een citaat of gegeven uit een tekst of afbeelding 1.*

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.